

POKLICNE BOLEZNI

Metoda Dodič Fikfak,
Andrea Margan,
Martin Kurent

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

Vse pravice pridržane. Gradiva ni dovoljeno
razmnoževati ali razpošiljati v kakršnikoli obliki brez
predhodnega pisnega dovoljenja avtorice ter
Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake
možnosti. Prav tako gradiva ni dovoljeno predelati.

Poklicne bolezni

- „Pravni“ in ne medicinski termin
- Kompromis med stroko in politiko, odvisen od gospodarske moči in stopnje razvitosti varnostne kulture

Definicija poklicne bolezni

OSH EU/ILO

Poklicna bolezen je katerakoli bolezen, ki nastane kot rezultat izpostavljenosti dejavnikom tveganja, ki izhajajo iz dela, ki ga delavec opravlja.

Vsaka država članica mora bolezni, za katere je znano, da nastanejo zaradi izpostavljenosti določenim snovem (pogojem) ali procesom dela v določenih poklicih, priznati kot poklicno bolezen.

Definicija poklicne bolezni

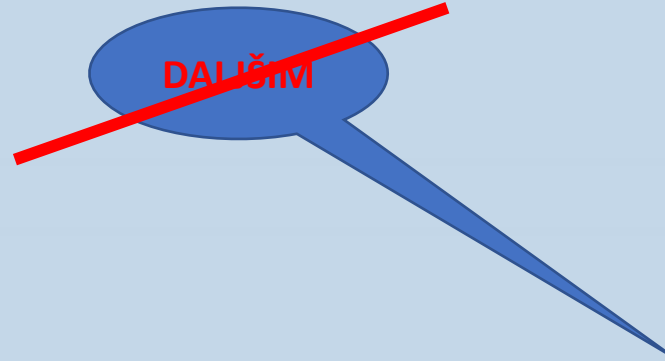
Danska

Poklicna bolezen je bolezen ali **motnja**, ki je povzročena z delom ali delovnimi pogoji.

Bolezen je nastala zaradi izpostavljenosti na delovnem mestu.

Povezanost med izpostavljenostjo in boleznijo je dobro poznana v medicinskih raziskavah.

Definicija poklicne bolezni

Slovenija

Poklicna bolezen je bolezen, povzročena z **daljšim** neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali na delu, ki sodi v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je **oboleli zavarovan** in je navedena v Seznamu PB.

Definicija poklicne bolezni

Različne definicije imajo skupni točki:

- vzročno povezavo med **specifično izpostavljenostjo** in/ali specifičnim delovnim okoljem in/ali delovno aktivnostjo in **specifično boleznijo**
- bolezen **nastane pogosteje** v skupini izpostavljenih delavcev kot v splošni populaciji ali drugi delovni skupini, ki ni izpostavljena takim delovnim pogojem

Vsaka država

Naj ima:

- listo PB, ki vsebuje vsaj PB, navedene v aneksu I
ali
- splošno definicijo PB, ki je dovolj široka, da vsebuje vsaj PB iz aneksa I
ali
- kombinacijo liste in definicije PB

Poklicne vs. ostale bolezni

Poklicna bolezen se v ničemer ne razlikuje od nepoklicne, razen v vzroku.

Potek in zdravljenje bolezni je enako, ne glede na vzrok bolezni.

V primeru poklicnih bolezni je vzrok izpostavljenost na delovnem mestu.

Zakaj je pomembno odkrivanje PB

Diagnoza PB pomembna zaradi

- Pravic, ki jih ima poklicno bolan delavec:
 - odstotek nadomestila OD za čas odsotnosti iz dela zaradi poklicne bolezni
 - pravice iz invalidskega zavarovanja
- **Takojšnje terapije delovnega mesta** ←
- Raziskovalnega razloga

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

**POKLICNE
BOLEZNI**

Dosedanja situacija v Sloveniji

Pravilnik o seznamu PB I. 2003

- Poklicna bolezen se ugotavlja in dokazuje z zdravstvenim nadzorom delavcev preko **preventivnih zdravstvenih pregledov**.
- Delovna mesta, na katerih se pojavljajo poklicne bolezni, so tista, za katera se **na podlagi ocene tveganja** ugotavlja, da so na njih prisotni vplivi delovnega procesa in delovnih pogojev, ki lahko povzročijo PB.

Dolžnost delodajalca (I.2003)

**POKLICNE
BOLEZNI**

- Da pri sumu na PB delavca napoti k specialistu MDPŠ, ki bo začel postopek ugotavljanja poklicne bolezni.

Delodajalec je tudi plačnik verifikacije poklicne bolezni!

Rezultat?

Delodajalci niso poslali k poobl. zdravniku niti enega primera suma na PB.

Specialisti MDPŠ na KIMDPŠ ne pošiljajo sume PB v potrditev.

Vsako leto med 800.000 – 900 000 delavci

do 1000 pričakovanih

~ 30 priznanih PB

Poklicne bolezni - nadaljevanje

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021
*PB /100000	29 3,2	23 2,5	35 3,8	28 3,1	14 1,5	12 1,3
*PB _{kože} /100000	11 1.2	9 1,0	11 1,2	11 1.2	3 0,3	4 0.4

European Working Conditions Survey (forth, fifth, sixth)

Figure 3: Exposure at work: handling or being in contact with chemical products or substances (at least 25 % of the time), by MS and EU-27, EU-15, NMS10 and NM2. In percentage share, 2005. EWCS 2005.

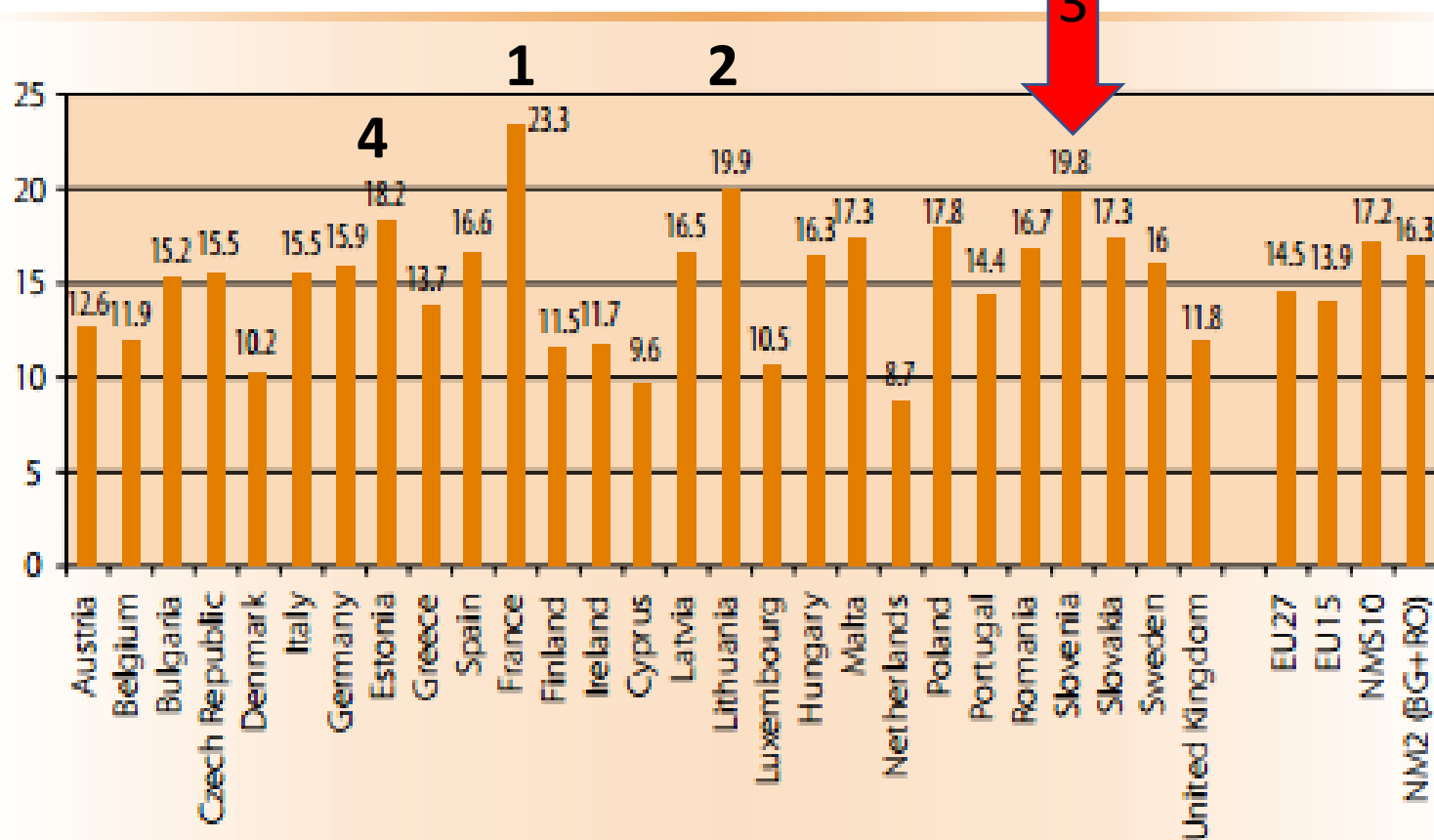
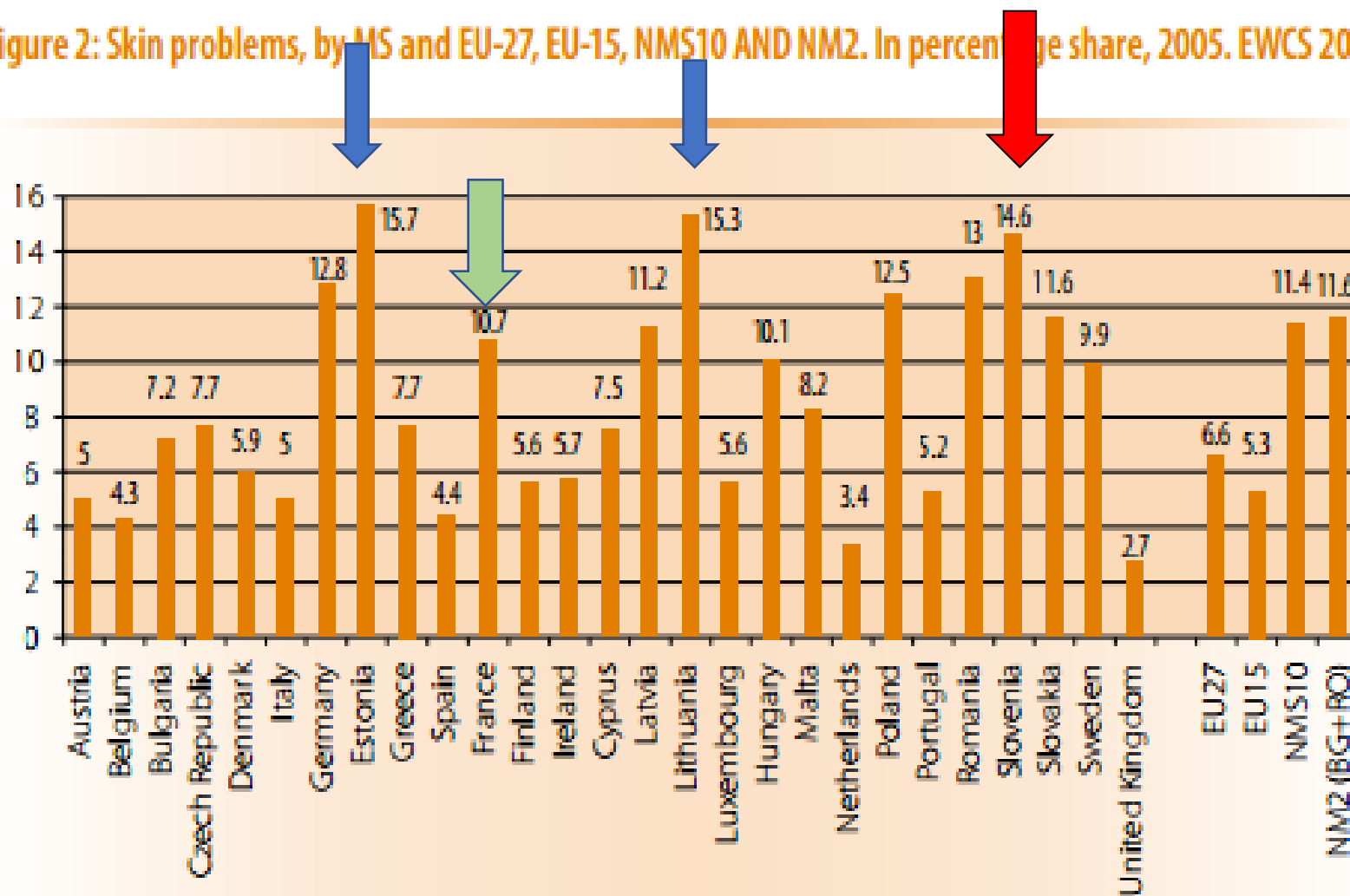

Figure 2: Skin problems, by MS and EU-27, EU-15, NMS10 AND NM2. In percentage share, 2005. EWCS 2005

Astma

Leto**	2011	2012	2013	2014	2015
BO _{pokl. astma} /100000 ZPIZ Prič. pokl. astma	0	1 0,1	2 0,25 2*	0	1 0,1
BO _{astma} /100000 Pričakovane	1521 190 320	1467 183	1408 176	1321 165	1527 190

*Vir: ZPIZ

**Vir: NIJZ

Poslansko vprašanje ministru za delo 11.1. 2021:

V novembru 2020 je bilo
uživalcev invalidske pokojnine
z vzrokom invalidnosti
poklicna bolezen 191.

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

**POKLICNE
BOLEZNI**

Izjema glede priznavanja PB

Pravilnik o določitvi poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu

Azbestoza-difuzna intersticijska pljučna fibroza

Bolezni plevre:

- Plaki parietalne plevre
- Difuzne zadebelitve plevre
- Benigni pleuralni izliv

Pljučni rak

Maligni mezoteliom plevre ali peritoneja

Kako rešiti vprašanje priznavanja poklicnih bolezni?

POKLICNE
BOLEZNI

Vključi se država

Sredstva za postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja PB se zagotavljajo **iz prispevkov** za poškodbo pri delu in poklicno bolezen.

Pravilnik o PB I. 2023

Ugotavljanje obstoja poklicne bolezni kot **pravice iz zdravstvenega zavarovanja** – plačnik ZZZS.

Obstoj PB ugotavlja interdisciplinarna komisija s sedežem na KIMDPŠ.

Vlogo za ugotovitev poda delavec sam neposredno na KIMDPŠ.

Delavca na možno PB **mora** opozoriti:

**POKLICNE
BOLEZNI**

- izvajalec medicine dela,
- njegov izbrani osebni zdravnik in drugi lečeči zdravnik,
- imenovani zdravnik in zdravstvena komisija ZZZS,
- izvedenski organ ZPIZ,
- sindikalni zaupnik ali delavski zaupnik za VZD,
- strokovni delavec za varnost pri delu,
- delodajalec,
- inšpektor pristojen za delo.

Priprava vloge za ugotavljanje PB

Pri pripravi vloge delavcu lahko pomaga:

- izvajalec medicine dela,
- specialist, ki je obravnaval bolezen, za katero se sumi, da je poklicna,
- izbrani osebni zdravnik
- strokovni delavec za varnost pri delu

Vloga **mora** vsebovati najmanj:

**POKLICNE
BOLEZNI**

- Pisni izvid z diagnozo bolezni specialista s specialističnega področja, ki obravnava bolezni, za katero se sumi, da je poklicna
- Izpis obdobja zavarovanja pridobljen od ZPIZ

Vlogi se **lahko** priloži:

- Izjava o varnosti z oceno tveganja za delo, ki ga delavec opravlja oziroma ga/jih je opravljal
- Izvid preventivnih zdravstvenih pregledov delavca
- Morebitna druga dokumentacija v zvezi s poklicno boleznijo, glede katere se vlaga vloga

Interdisciplinarna skupina strokovnjakov

- Ima sedež na KIMDPŠ
- V skupino je imenovanih več članov: specialistov MDPŠ in drugih specialistov
- Člane skupine imenuje minister za zdravje
- Za vsak primer predstojnik KIMDPŠ določi 3 člane:
2 specialista MDPŠ, 1 specialist področja PB

Dodatna delovna in druga dokumentacija (izpostavljivost & bolezni)

**POKLICNE
BOLEZNI**

- delodajalcev
- njihovih izvajalcev medicine dela,
- izbranega osebnega zdravnika,
- lečečega zdravnika,
- imenovanega zdravnika, zdravstvene komisije ZZZS,
- izvedenskega organa ZPIZ,
- strokovnega delavca za varnost pri delu,
- inšpekcijskega in drugega pristojnega organa
- drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki razpolagajo z morebitnimi dokazi oziroma drugimi podatki za ugotavljanje poklicne bolezni.

Interdisciplinarna skupina

- Preuči dokumentacijo
- Opravi osebno obravnavo delavca

Kadar je potrebno:

- opravi ogled delovnega mesta, delovnih prostorov in delovnega okolja,
- opravi razgovor s strokovnim delavcem za varnost pri delu, izvajalcem medicine dela ali drugo osebo, ki sodeluje pri zagotavljanju varnosti pri delu, **če to predlaga delodajalec,**
- napoti delavca na diagnostične zdravstvene storitve.

Ugotovitve interdisciplinarne skupine

**POKLICNE
BOLEZNI**

- PB obstaja
- PB ne obstaja
- Podan sum na PB

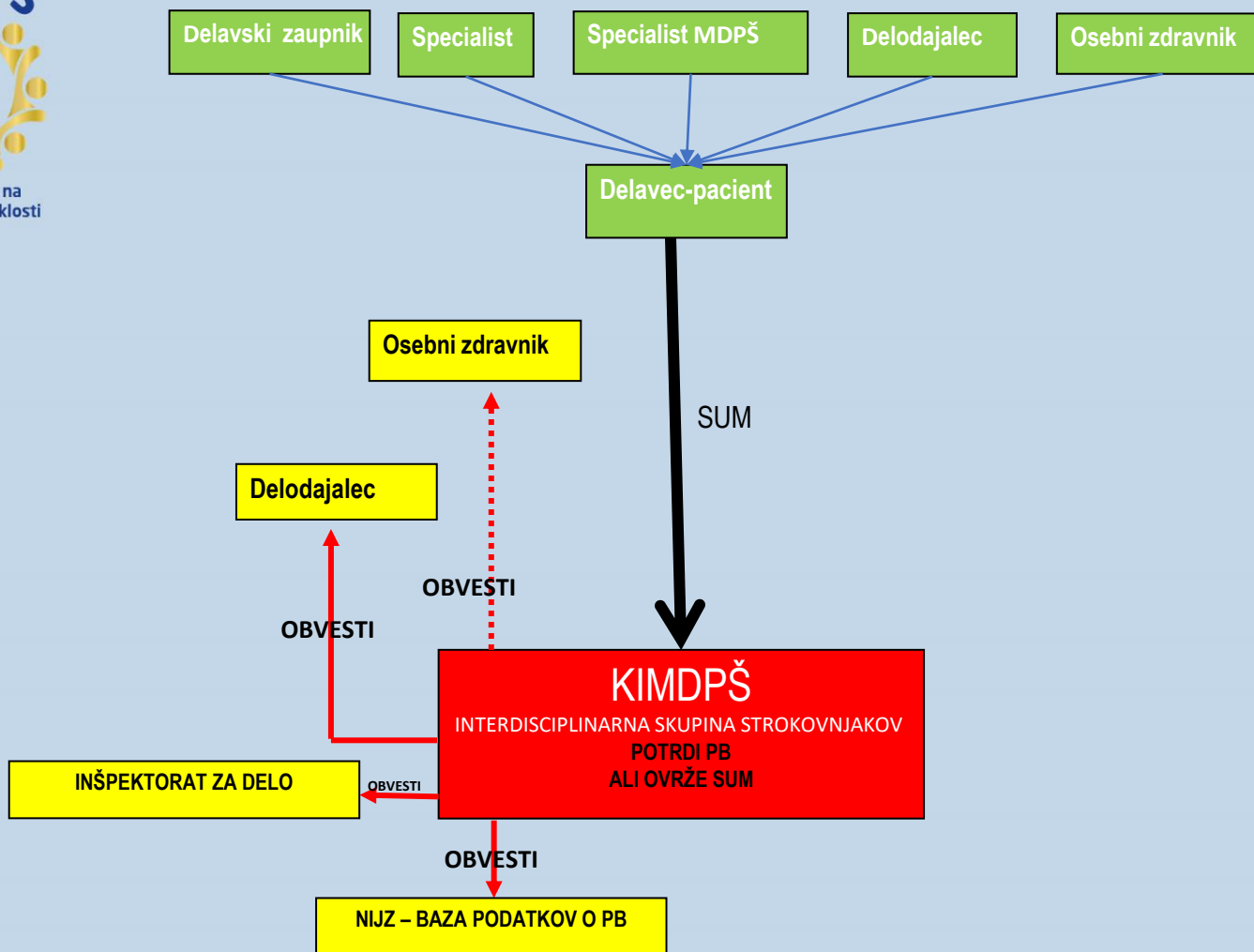
IDS o potrjeni PB poleg delavca obvesti register PB, delodajalca, pri katerem je poklicna bolezen nastala, in Inšpektorat za delo.

Obvestilo delodajalcu / IRSD

Obvestilo o potrjeni poklicni bolezni vsebuje navedbo:

- poklicne bolezni
- delo, pri opravljanju katerega je PB nastala
- vzročni dejavnik, zaradi katerega je PB nastala
- časovno obdobje, v katerem se je delo opravljal

Kaj sledi po ugotovitvi poklicne bolezni ?

Mnenje o obstoju PB je **podlaga** za uveljavljanje pravic iz OZZ in ZPIZ.

Delavec sam odloča o tem, ali in kdaj ter katere pravice iz OZZ in ZPIZ bo uveljavljal.

Vprašanje odškodnin

- Potrjena poklicna bolezen še ne pomeni odgovornosti delodajalca za njen nastanek (enako kot ne pri poškodbi pri delu)
- **Namen postopka ali dela komisije ni v nobenem delu ugotavljanje odgovornosti**
- Za boljše delujoč sistem bi nedvomno potrebovali ustrezno zavarovalno shemo za odgovornost za primere PB, iz katere bi lahko delavci prejeli tudi ustrezne pravice

Seznam PB

- Aneks I Priporočil Evropske komisije
- Primerjava s prejšnjim seznamom
- RSK redno spremlja ustreznost seznama, najmanj na 5 let opravi celovit pregled
- RSK poda ministru predlog za dopolnitev seznama
- Pobude lahko RSK predlagajo deležniki: socialni partnerji, strokovna združenja...

Hvala

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

